

CASA MEMORIALĂ V. ALECSANDRI - MIRCEȘTI, JUDEȚUL IAȘI

Indira SPĂTARU-PĂȘCĂNEANU

Atestată documentar la 7 aprilie 1455, când Petru Aron întărește mai multe sate pe Siret, între care Mirceștii. comuna Mircești - situată la 80 km de orașul Iași -, își trage denumirea de la un vistiernic, Mircea Limbă Dulce sau Dulcescu. Numele vistiernicului era cunoscut lui Alecsandri, care îl va valorifica în legenda istorică în versuri Despot Vodă. scrisă la Mircești, prin personajul simbolic Limbă Dulce.

Construită între anii 1861-1867, sub supravegherea Paulinei Lucasievici (ce va deveni soția scriitorului) - Alecsandri fiind prins în diverse conjuncturi politice, neîncetând, prin corespondență, a se interesa de mersul lucrurilor, dând indicații a se folosi lemnul din Lunca Siretului, manifestând o grijă deosebită în sortarea copacilor, căci nu orice copac trebuia sacrificat de către arendașul Racoviță („Tu știi cât de mult țin la pădurea mea de la Mircești pe care o socotesc ca pe un parc englezesc” - îi scria fratelui său, Iancu Alecsandri, de la Paris în 1861) - casa avea să îl încante în așa măsură, încât va hotărî să se mute aici, cealaltă casă, părintească, situată la 500 m distanță de noua

clădire, evocându-i amintiri triste despre cei dragi dispăruți.

N. Iorga găsea această casă „mică sub un acoperiș de șindrilă țuguiat ca o căciulă”; însuși Alecsandri o numește: „Sărman bordei! Mult e drăgălaș chiar pus în comparație cu castelurile cele mai feerice! În el am lucrat pe Despot - Fântâna Blanduziei - Ovidiu - Pastelurile - Legendele - Dumbrava Roșie și sunt legat de zidurile lui prin numeroase suveniruri scumpe inimii mele”, structura sa psihică înclinând spre simplitate („Nici un fel de lux, dar mult confort”, mărturisea fiica sa, Maria Bogdan, iar G. C. Nicolescu observa: „Casa era tocmai potrivită pentru a corespunde gusturilor sale simple, modeste, fără înclinări spre pompă sau lux. Era o casă joasă, fără nimic din înfațișarea și pretențiile atâtor conace boierești”).

În această casă aveau să fie invitați Lis, vestitul Barbu Lăutarul îmbrăcat în anteriu lung și cu opinci, iar în ceasurile de depănare a amintirilor cu prietenii săi de-o viață I. Ghica și C. Negri, se asculta „muzica viitorului”, cum era numita în epocă muzica lui Wagner, în sala de biliard.

În vizită la Mircești au fost Titu Maiorescu împreună cu A. D. Xenopol - ce și-au petrecut

revelionul din 1873 aici -, C. Negri, Elena Cuza și mulți alți oaspeți primiți cu deosebita stare de spirit a lui Alecsandri - așa cum se evoca la înmormântarea sa: „Alecsandri era soare și veselie pentru cei care-l înconjurau și fermeca pe oricine s'apropia de dânsul”.

În „raiul Mirceștilor”, cum îl numea poetul, te impresionează venind dinspre șoseaua națională, Lunca Siretului, atât de iubită și cântată de către Alecsandri, apoi întreg spațiul muzeal, parcul cu copaci seculari, mausoleul, muzeul, toate te fac să îndreptățești remarca lui V. Voiculescu și să simți că te afli în acele „locuri cu un bogat și tare aer spiritual, cu o atmosferă de o puritate aproape metafizică, fără povară”, cum observa Doina Curticăpeanu.

Casa memorială „V. Alecsandri” păstrează vie amintirea întemietorului teatrului românesc original, descoperitorului „nestematelor din popor”, diplomatului Alecsandri, iar peisajul pare în orice anotimp scăldat într-o lumină pastelată.

Deschisă publicului în 1914 când, preluând donația făcută de Paulina Alecsandri (care împlinise astfel o dorință exprimată în testamentul scriitorului), Academia Română a inventariat patrimoniul casei și a numit un custode care veghea, în timpul disponibil, asupra păstrării integrității clădirii și a bunurilor sale și primea eventualii vizitatori. Cărțile de impresii păstrate

consemnează nume ca N. Iorga, Mihail Sadoveanu, Emil Racoviță, Maria Ventura, Miluță Gheorghiu, ce s-au perindat pe la Mircești: casa „V. Alecsandri” a fost inaugurată, deschisă oficial, în 1957, trudind la organizarea științifică a ei muzeograful Gh. Bodor de la Complexul muzeistic Iași.

A fost restaurată într-o primă etapă în perioada aprilie 1991 - august 1992, sub generoasa, oblăduire a Inspectoratului pentru Cultură (Consilier șef, Maria Carpov), a Prefectului județului Iași (prof. Dan Gâlea), a Consiliului Județean (Președinte Ion Amihăiesei), prin strădania colectivului de conducere de la Muzeul Literaturii Române (Lucișan Vasiliu, Liviu Rusu, ing. Dan Todirașcu, arh. Cezar Rebenciug și muzeografii Olga Rusu și Ilie Galan, cel care a slujit peste 25 de ani acest muzeu, de la absolvirea facultății până la „plecarea” sa din anul 1997). Cu această ocazie a fost mutată - pe role - piatra tombală din mausoleu, făcându-se curat în cavoul unde se afla sicriul poetului îmbălsămat, al cărui chip - identic cu cel pe care-l știm din fotografii - se vede sub sticla montată pe capacul sicriului, în dreptul feței, și altă răcliță din zinc cu osemintele părinților săi aduși de la Biserica Sf. Spiridon din Iași și ale soției sale, Paulina. Piatra tombală n-a mai fost mișcată din timpul celui de-al doilea război mondial. Impresionant a fost faptul că - într-o jumătate de oră - vestea

că poate fi văzut Conu Vasilică s-a răspândit în sat; drept urmare au început să apară bătrâne, bătrâni, tineri, cu lumânări, pentru a-l vedea pe poet și a-i aprinde o luminiță creștinească. Tot acum a fost găsit - pus pe sicriu - tricolorul adus la înmormântarea poetului de cei 9 dorobanți, conduși de sergentul Țurcanu, care au venit pe jos din Vaslui; tricolorul a fost restaurat de ing. Carmen Marian și se află acum expus într-o vitrină din muzeu.

În următoarea duminică, cu ocazia festivităților de redeschidere, după ce corpul neînsuflețit a fost văzut de oficialități, oameni din sat și elevi, piatra tombală a fost trasă la locul ei.

A doua etapă a restaurării, reorganizării științifice a avut loc în 1998, prin grija unui colectiv de muzeografi format din Const. Liviu Rusu, Olga Rusu, Milică Dincă și Viorela Lăcătușu - când, pe lângă restaurarea camerelor aflate în partea din spate a muzeului, a fost îmbogățită și amenajată expoziția de bază prin redeschiderea holului numit "Corabia". Aici a fost creată o atmosferă de „period rooms”, prin achiziții de mobilier, tablouri, obiecte. Astfel, spațiul de vizitare al muzeului s-a mărit, pe lângă cele cinci camere, prin acest hol generos, numit „Corabia” de însuși Alecsandri, hol ce străbate paralel întreaga clădire. A fost numit astfel întrucât tavanul din lemn ușor convex, încercat de apele ploilor, îi sugera un fund de

corabie, lui care iubea atât de mult marea - „*Dar când, o! scumpă mare, / În cale-mi te zăresc, / Tresar, învii și-mi pare / Că iar întineresc, / S-atunci, din amorțire / Trezindu-mă încet, / Simțesc cu fericire / Că s'unt încă poet.*”.

Casa memorială „V. Alecsandri” din Mircești a devenit astfel un labirint al emoțiilor estetice, un magnet către care, an de an, se îndreaptă vizitatori din toate colțurile țării.

Expoziția de bază cuprinde materiale referitoare la opera literară, cu toate genurile abordate de către Alecsandri, cât și aspecte legate de activitatea sa diplomatică - revoluția de la 1848, ce i-a atras exilul - „Rătăcind prin țări străine de căminu-mi depărtat”; momentul Unirii de la 1859, când Alecsandri a lucrat atât cu condeii, cât și pe cale diplomatică prin misiunile sale politice, audiențele la contele Walewski, la împăratul Napoleon al III-lea, la lordul Malmersbury, la Cavour și regele Piemontului, Victor-Emmanuel II; este, de asemenea, cuprins și momentul istoric al Războiului de Independență, Alecsandri fiind singurul poet ce a închinat un întreg ciclu de poezii eroilor de la 1877, Ostașii noștri; este ilustrată inclusiv ultima parte a vieții, când Alecsandri a fost ministru plenipotențiar al României în Franța, prin cufărul său de voiaj.

Manuscrise, cărți în ediție princeps - printre care volumul „Doine și lăcrămioare”, publicat la Paris, la editura “De Soye et

Bouchet”, în 1853, volumul Balade adunate și îndreptate, publicat la tipografia “Buciumul român”, Iași, 1852 (cărți cu autograf), volumul lui Aug. von Kotzebue - o tălmăcire după culegerea de balade a lui Alecsandri, în limba germană „Romanische Volkpoesie”, Berlin, 1857, fotografiile originale, cărți din biblioteca sa, obiecte, mobilier - toate atrag atenția vizitatorilor acestui muzeu.

Fiica sa, Maria Bogdan, în volumul său „Autrefois et Aujourd'hui” (1929), deplângea starea în care se afla casa atât în timpul războiului, cât și după, când „casa, mobile, obiecte de artă, tablouri, amintiri de familie, corespondență literară unică în această țară, moștenită de la un tată ilustru, biblioteca conținând tot ceea ce geniul francez a creat în știință, în literatură, în istorie, totul s-a năruit”, când casa devenise azil, loc de odihnă pentru ofițerii „ce trebuiau să lupte”.

Publicul vizitator va trăi o clipă în care timpul prezent este suspendat, încă de la intrarea în muzeu, unde chipul poetului întâmpină vizitatorii, într-un tablou pictat de C. D. Stahi, în timpul vieții poetului, apoi în cabinetul de lucru al scriitorului, toate privirile îndreptându-se spre biroul său de stejar la care a lucrat vreme de douăzeci de ani - vizitatorii admirând cuțitul de tăiat hârtie, din fildeș, dăruit în 1856 de către Grenier, ce-i prilejuise astfel o mare bucurie, mapa sa de lucru, fotoliul său pe al cărui spătar este

brodată pasărea Phoenix, stilizată, cu aripi de dragon, sobele autentice spoite-n alb, cu două rânduri de coloane, amintind de iernile când spiritul său devenea prolific (se plânge într-o scrisoare către C. A. Rosetti de „organismul meu friguros”, de aceea „focul sobei ține locul soarelui”); vor mai putea vedea divanul turcesc, pe care Alecsandri își servea cafeaua, își fuma pipa din fildeș (existentă în colecția muzeului), draperiile, în culori vii pe atunci, cu modele vesele, păsări și flori, ce creau un efect deosebit, servieta de diplomat, în care-și ținea actele, scrisorile, manuscrisele (servieta cu încuietoare în formă de coroană regală), blazonul familiei, o piesă de o mare frumusețe lucrat după indicațiile baronului de Tourtoulon, brodat pe fond de pluș negru, dăruit de regina poetă Carmen-Sylva (Elisabeta), ce a dat o versiune în limba germană a volumului Ostașii noștri - fotoliul primit de la regele Carol I, fotoliu ce-l „prea onorează” răspunde Domniei Sale, cu leii impunători sculptați pe brațe cutia în care s-a aflat cupa câștigată în urma concursului de la Montpellier în 1878, pentru Cântecul Gintei Latine, cupa fiind dăruită, în 1932, Academiei Române de către fiica sa. Apoi sunt admirate numeroase suvenire atât de îndrăgite spiritului bonom, jovial, al lui Alecsandri: de la melci, scoici din Mediterana, la cutiuțe, mini-statuete, reviste ale vremii, bicornul de la uniforma de diplomat; un cuier din coarne de bizon; cravașa cu care apare

fotografiat în costumul de diplomat cu care pleacă trimis de Cuza în misiuni; (ușor timorat, însă va spune în *Estract din istoria misiilor mele politice*: „...găseam o îmbărbătare în tainica și deplina convingere ce aveam demult că Dumnezeu ține cu românii”); tablouri ale pictorului junimist Buicliu, prieten cu Alecsandri; cutia pentru corespondență. Toate acestea și multe altele însuflă vizitatorilor puternice reverberații românești.

Dar itinerarul nu se sfârșește odată cu vizitarea casei memoriale, ci, admirând peisajul, stejarul secular de sub umbra căruia stă protejată parcă întreaga clădire, vizitatorii vor pătrunde în mausoleul pe frontispiciul căruia stă scris - **Marelui Poet al Neamului - Vasile Alecsandri - Veșnică închinare - națiunea Recunoscătoare**. Mausoleu construit în 1928 la insistențele savantului Emil Racoviță, arhitect fiind Ghica Budești, constructor

Al. Popovici și pictor Paul Molda, unde răsună și astăzi un aforism al scriitorului: „Tăcerea mormintelor este mai pătrunzătoare decât zgomotul lumii.”

Iar bucuria manifestată la Festivalul național de poezie „V. Alecsandri” (Serie nouă) ce a avut loc în data de 21 iunie 1998, sub egida Consiliului Județean Iași, al Inspectoratului pentru Cultură și al Primăriei Mirecești, la care au participat scriitori de marcă, personalități, trupa Teatrului „Vasile Alecsandri” Iași - actorul Teodor Corban interpretând-o pe Chirița - participanții la concursul de poezie și, alături de aceștia, peste 400 de localnici, toate acestea au însuflețit acest „colț de țară”, Mirceștii lui Alecsandri, despre care spunea el însuși:

„Prefer de o mie de ori simplitatea patriarhală a țăranilor noștri și acea pașnică mulțumire ce străbate sufletul, în mijlocul câmpiilor noastre unde adie însă o undă de poezie”.

BIBLIOGRAFIE

- Aug. R. Clavel, V. Alecsandri - Mircești - *Schițe și impresii*, 1890, Buc. "L'Independance Roumaine".

- Vasile Chirica, Marcel Tanasachi, *Repertoriul arheologic al Județului Iași*, 1985, Institutul de istorie și arheologic "A. D. Xenopol" - Iași.

- Corina Nicolescu, *Arheologie generală*, 1979, Buc., Ed. Didactică și Pedagogică.

- Doina Curticăpeanu, *V. Alecsandri - prozator*, 1977, Ed. Minerva.

- V. Alecsandri, *Opere complete - Doine și lăcrămioare*, 1875, Buc., Ed. Socecu & Comp.

- G. C. Nicolescu, *Viața lui V. Alecsandri*, 1962, Ed. pentru Literatură.

- Marie G. Bogdan, *Autrefois et Aujourd'hui*, 1929.

- Vasile Alecsandri, *Poezii populare - Balade adunate și îndreptate*, 1852, Iași, Tipografia Buciumul Roman.

- Vasile Alecsandri, *Poezii - legende noue - ostașii noștri*, 1880, Buc., Ed. Socecu & Comp.

- Vasile Alecsandri, *Despot Vodă*, 1880, Buc., Ed. Socecu & Comp.

- Vasile Alecsandri, *Opere VIII - Corespondența*, 1981, Ed. Minerva.

- Vasile Alecsandri, *Opere IX - Corespondența*, 1982, Ed. Minerva.

- Vasile Alecsandri, *Doine și lăcrămioare*, 1853, Paris, Ed. De Soyé et Bouchet.

- N. Iorga, *România cum era până la 1918*, vol. II, 1972, BPT, Ed. Minerva.

Summary

This is a study of the house of Vasile Alecsandri - the poet, prose-writer, folklorist, playwright who had an important contribution to the development of the latter half of the 19th Romanian literature.

This home, built between 1861-1867, was initially destined to be a school, but the poet liked it so much that he decided to move into here. The house became a museum in 1957 and in here a well-informed exhibition is organized, which by means of the books, manuscript, personal objects, illustrates important moments of a poet's life and creation. The house was restored into the first period between 1991-1992 and then, between 1997-1998. Keer traveler, sunshine lover, Alecsandri settles down to Mircești, first of all, for the large horizon and the beautiful landscape. We are welcome by the portrait of the poet, in a painting by Stahi (1887), then, in a billiard room - one of the show - cases is dedicated to the „Union” episode (1859) - here are exhibited magazines and photographs: the prince Al. I. Cuza, Napoleon III, Alecsandri treated with very often, on the necessity of accomplishing the Union of the Romanian Principalities, Alecsandri has the Foreign Minister within the provisional govern which were to elect the new prince of Moldavia (Alecsandri run the ruler beside Al. I. Cuza); the king of Italy, Victor Emmanuel, with whom

Alecsandri also carried on numerous negotiation; in another show-case we can find books in the first edition - *Doine și lăcrămioare* - published in Paris at 1853. *Ostașii noștri* - 1880 (*Our soldiers*) - the poet dedicated a whole cycle of poems to the heroes of 1877. the poets will, his daughter's volume - *Autrefois et Aujourd'hui* - 1929; in another room, we can admire his travel trunk - between 1885-1890 the poet was the Romanian plenipotentiary minister in France. The museum has five rooms and a hall - called „the ship” - because the curved ceiling, worn by the rains, looks like a ship bottom. Alecsandri was fond of simplicity, his house was only whitewased, without paintings and expensive statues. In the poet's sanctuary - he had been writing his masterpieces for 22 years - , the callers can admire personal objects - the box of the Cup from Montpellier (in 1878 Alecsandri gets the first international prize for poetry taken by a Romanian, granted by the Cultural Association of the Felibre in Montpellier for his *The Song of the Latin Race - Cântecul Gintei Latine* - medals, pistol bullets, ivory statuette, a bottle like amulet, the family coat-of-arms - embroidered on black plush given by the Queen-Poetess Carmen Sylva (Elisabeta), paintings - T. Buiucliu, 1882, Traian Mocanu - as donations and so on.

The Memorial erected in 1928 by the Romanian Academy - here is buried the poet (dead in 1890, born in 1821), beside his parents and wife.